

Vzdělávání orientované na studenta jako součást evropských standardů a směr zajišťování kvality na VŠ

Soňa Nantlová

Národný seminár VZDELÁVANIE ORIENTOvané NA ŠTUDENTA

4.- 5. 10. 2017

**Support for Implementation
of Reform Tools
in Slovak Higher Education**

Erasmus+

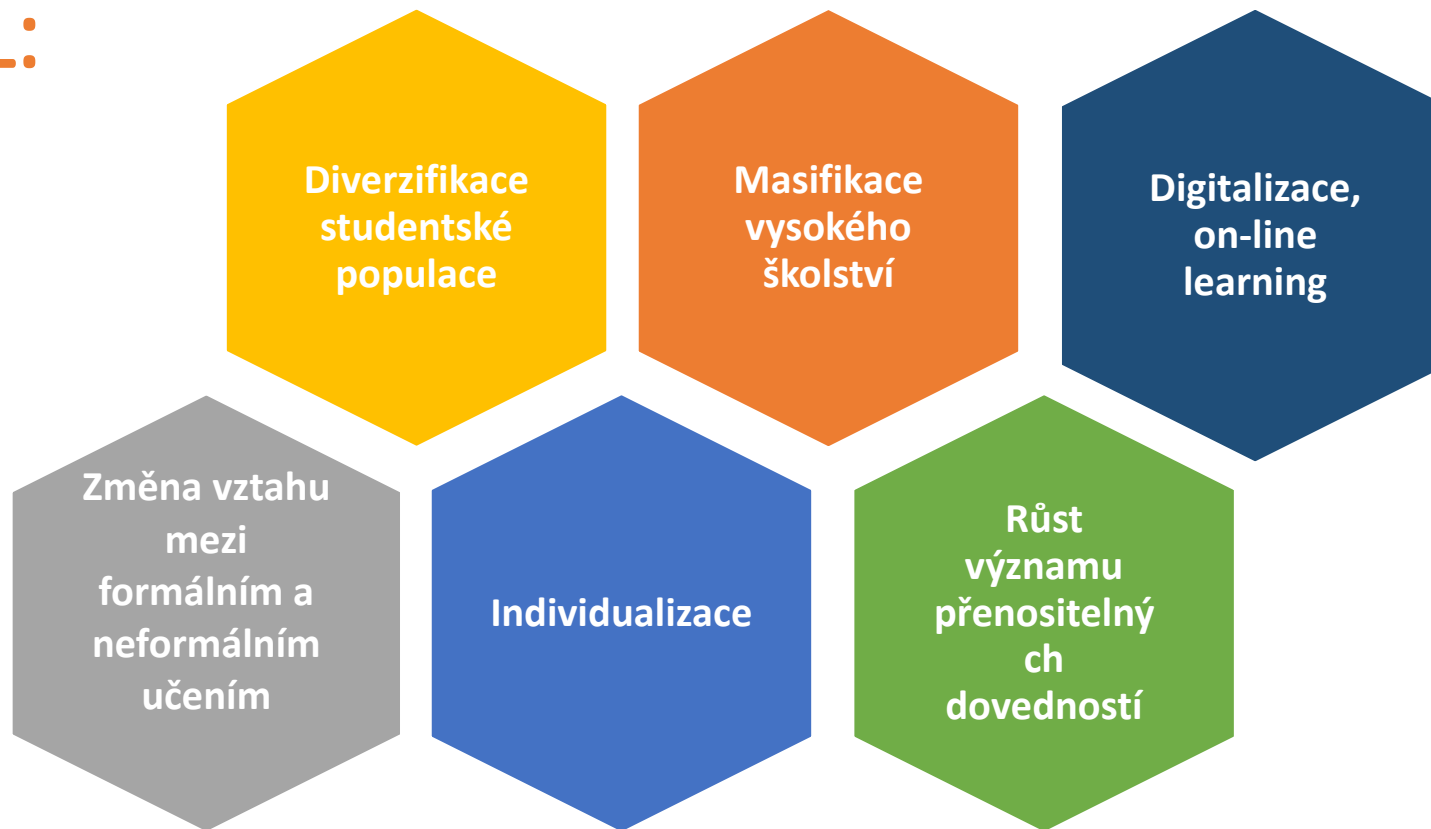
Cíle:

- Přiblížit koncept vzdělávání orientovaného na studenta (student-centred learning, dále jen „SCL“) a jeho základní principy
- Nastínit zkušenosti s implementací SCL v rámci zajišťování kvality ve vysokém školství

Vývoj konceptu SCL:

- **Pedagogické výzkumy** (např. Hayward, Dewey, Piaget, Knowles)
- **Boloňský proces:**
  - Lovaňské komuniké (2009)
  - „Input-oriented“ → „outcome-based“ education
- **Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG 2015)**

Kontext SCL:

**Support for Implementation
of Reform Tools
in Slovak Higher Education**

Erasmus+

Top 10 skills (Future of Jobs Report, World Economic Forum):

in 2020

---

1. Complex Problem Solving
2. Critical Thinking
3. Creativity
4. People Management
5. Coordinating with Others
6. Emotional Intelligence
7. Judgment and Decision Making
8. Service Orientation
9. Negotiation
10. Cognitive Flexibility

in 2015

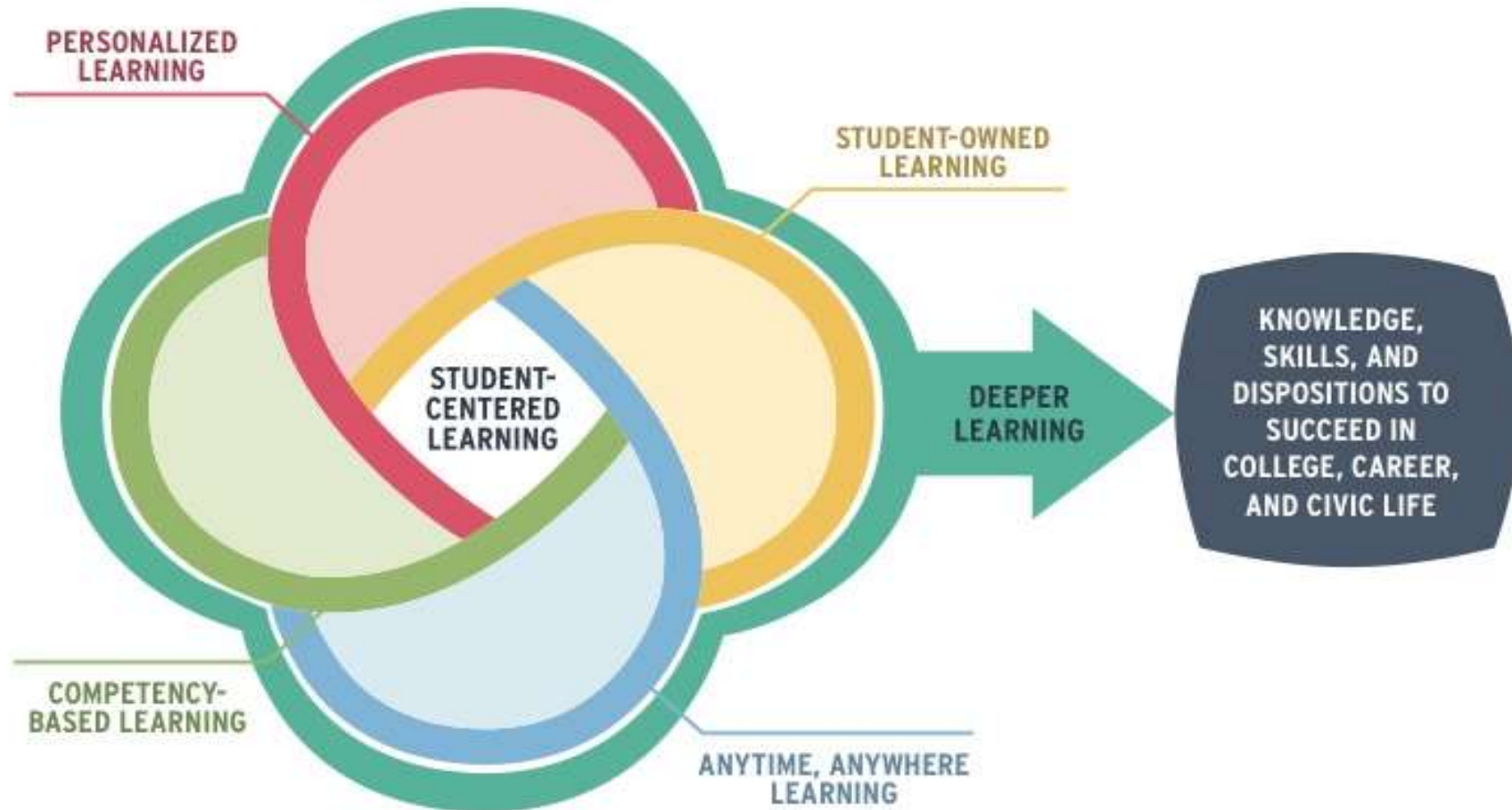
---

1. Complex Problem Solving
2. Coordinating with Others
3. People Management
4. Critical Thinking
5. Negotiation
6. Quality Control
7. Service Orientation
8. Judgment and Decision Making
9. Active Listening
10. Creativity

Definice SCL:

- zdůraznění role studenta jako **aktivního** účastníka vzdělávacího procesu
- v ohnisku zájmu SCL tedy není to, co vyučující přednáší nebo demonstruje, ale to, jak student používá a rozvíjí své znalosti, dovednosti a způsobilosti
- představuje posun od definování **obsahu** vzdělávání (co vyučující přednáší) směrem k **výsledkům** vzdělávání, neboli výstupům z učení (co student na konci umí)

THE STUDENT-CENTERED LEARNING FRAMEWORK

Vzdělávání orientované na učitele vs. vzdělávání orientované na studenta:

Teacher-centred learning	Student-centred learning
Pasivní student	Aktivní student
Obsah vzdělávání (syllabus)	Výsledky vzdělávání (znalosti, dovednosti a způsobilosti)
Předmětem zájmu je, co dělá vyučující	Předmětem zájmu je, co dělá student
Vědění jako transfer	Vědění jako výsledek společné aktivity studenta a učitele
Povrchové učení	Hlubkové porozumění
Vyučující jako autorita	Vyučující jako facilitátor/partner
Frontální výuka	Semináře/skupinová práce/...

**Support for Implementation
of Reform Tools
in Slovak Higher Education**

Erasmus+

Principy:

- reflexivní přístup k učení na straně studenta i vyučujícího
- respekt a zohlednění různorodosti
- možnost volby průběhu studia
- aktivní zapojení studentů
- vzájemný respekt mezi studentem a vyučujícím
- rozvoj přenositelných dovedností
- důraz na hloubkové učení a porozumění

Hlubkové učení a porozumění

- Psychologické i sociálně vědní výzkumy vzdělávání na VŠ jasně dokládají, že vědění studujících není kopií toho, co jim vyučující prezentují. Nelze proto očekávat, že studující si osvojí znalosti pouze na základě toho, že jim byly odpřednášeny, nebo zvládnou dovednost na základě toho, že jim byla ukázána. **Studující potřebují skutečně dělat činnosti, které se mají naučit.**
- V řadě situací se však studující soustředí na memorování, což má za následek pouze **mechanickou reprodukci** znalostí či nápodobu dovedností, jež jsou navíc brzy zapomenuty (jde o **povrchový přístup k učení**) v jiných situacích studující usilují o **porozumění**, což směřuje k trvalému osvojení nových znalostí a dovedností, k jejich integraci s dřívějšími znalostmi a dovednostmi i ke schopnosti uplatnit je v nových situacích (jde o **hlubkový přístup k učení**).

Jak odvést studující od povrchových a přivést k hloubkovým přístupům?

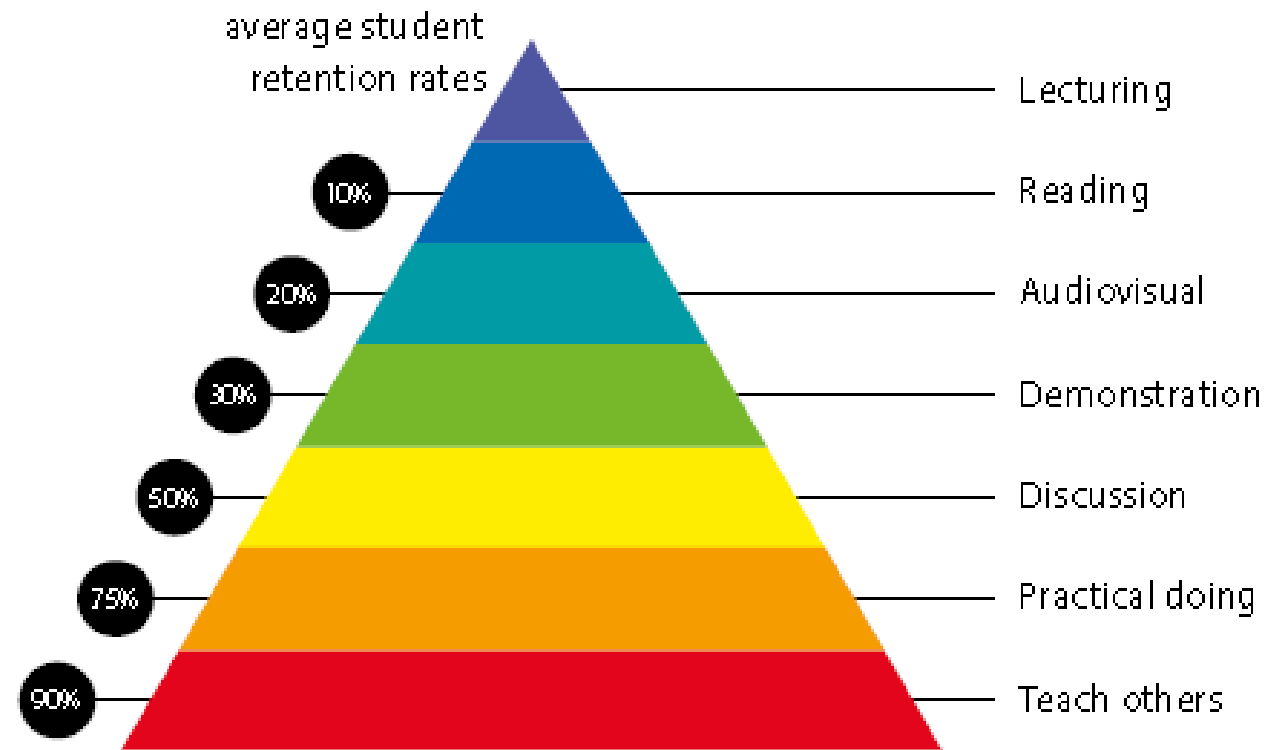
- **výstupy z učení:** stanoví cílové znalostní a dovednostní činnosti; musí od studujících vyžadovat porozumění, nikdy se nespokojit s namemorovanými znalostmi či nápodobou dovedností,
- **způsoby vzdělávání:** při výuce je rozhodující, co dělají studující, zatímco činnosti vyučujících mají hlavně napomáhat studujícím praktikovat znalosti a dovednosti stanovené ve výstupech z učení,
- **způsoby hodnocení:** k praktikování znalostí a dovedností potřebují studující formativní zpětnou vazbu, s jejíž pomocí si postupně osvojí znalosti a dovednosti stanovené výstupy z učení; závěrečným sumativním hodnocením jsou ověřeny cílové znalostní a dovednostní činnosti,
- **provázanost kurikula:** k vytvoření prostředí, které podporuje hloubkový přístup k učení, je třeba důsledné propojení (*constructive alignment*) výstupů z učení, způsobů vzdělávání a způsobů hodnocení.

Benefity SCL:

- studenti se stávají integrální součástí akademické obce
- větší motivace se učit
- nezávislost a zodpovědnost za vlastní učení

- kontinuální profesní rozvoj
- větší motivace učit

- zvýšení kvality vzdělávání

Learning Pyramid

Source: National Training Laboratories, Bethel, Maine

SCL a zajišťování kvality:

- SCL implikace v oblasti zajišťování kvality
- Původní důraz kladený na systémové změny a externí hodnocení se postupně přesunul na vnitřní prostředí a kulturu instituce, směrem ke zdůraznění procesu výuky a učení
- Promítnuto do revize ESG 2015

SCL v rámci ESG:

- 1.1 Policy for quality assurance
- **1.2 Design and approval of programmes**
- **1.3 Student-centred learning, teaching and assessment**
- **1.4 Student admission, progression, recognition and certification**
- 1.5 Teaching staff
- 1.6 Learning resources and student support
- 1.7 Information management
- 1.8 Public information
- 1.9 On-going monitoring and periodic review of programmes
- 1.10 Cyclical external quality assurance

SCL v rámci ESG:

Standard 1.3: Učení, výuka a hodnocení zaměřené na studenty

Instituce by měly zajistit, že studijní programy jsou uskutečňovány způsobem, který podporuje studenty v aktivním zapojení do vzdělávacího procesu, a že se tento přístup odráží i v jejich hodnocení.

Implementace SCL:

- **Různé úrovně:**
  - z pohledu vyučujících
  - institucionální
  - národní
  - evropská
- SCL není jen sada pedagogických nástrojů/metodologie → změna paradigmatu, „cultural shift“
- Implementace není možná bez aktivního zapojení studentů

Implementace SCL z pohledu vyučujících:

- **Proměna role učitele:**

- nejen předávání hotových znalostí a procvičování dovedností
- vytváření interaktivního studijního prostředí, komunikaci
- hledání inovativních způsobů výuky, které studentům umožní dosáhnout očekávaných výstupů
- při výuce je rozhodující, co dělají studující, zatímco činnosti vyučujících mají hlavně napomáhat studujícím praktikovat znalosti a dovednosti stanovené ve výstupech z učení,

- **Motivace studentů** : informovat studenty o tom, co ve výuce dělají a proč to dělají (informovat studenty o zamýšlených výstupech z učení)

Implementace SCL z pohledu vyučujících:

Metody výuky:

- Aktivizující studenty (problem-based learning, skupinové projekty, kasuistiky, hraní rolí, skupinové prezentace, ...)
- Zaměřené na přenositelné dovednosti

Způsoby hodnocení:

- Formativní hodnocení
- Peer/self assessment

Zpětná vazba

Implementace SCL z pohledu instituce:

Stavba kurikula a výstupy z učení:

- důsledné uvažování nad stavbou studijních programů a formami jejich uskutečňování
- modularizace a umožnění volby vzdělávacích cest
- používání výstupů z učení pro účely stavby studijních programů a předmětů
- využívání ECTS

Implementace SCL z pohledu instituce:

Zajišťování kvality a zpětná vazba:

- zavádění metod interního hodnocení studijních programů jako jednoho z prvků systému zajišťování kvality
- existence studentského hodnocení výuky na dané instituci a důsledná implementace jeho výsledků

Implementace SCL z pohledu instituce:

System výuky a infrastruktura:

- podpora malých vyučovacích skupin a nižšího podílu studentů na učitele;
- infrastruktura podporující interaktivní prostředí pro výuku a učení, umožňující i jiné než frontální způsoby výuky

Implementace SCL z pohledu instituce:

Kariérní a profesní rozvoj vyučujících:

- pravidelná analýza dobré praxe vynikajících učitelů a přenos zkušeností s používáním aktivní formy učení mezi vyučujícími, popř. jejich ocenění
- fungování specializovaných center (*teaching & learning centre*) věnovaných podpoře a rozvoji nových pedagogických metod, vzdělávání a poradenství vyučujícím i studentům;
- Policy/guidelines for teaching & learning
- existence nejrůznějších interních projektů zaměřených na rozvoj a podporu metod výuky se zaváděním vzdělávání orientovaného na studenta;
- vzdělávání a kontinuální profesní rozvoj vyučujících zahrnující metody vzdělávání orientovaného na studenta;

Implementace SCL z pohledu instituce:

Zapojení studentů:

- do pravidelných evaluací/zajišťování kvality/vzniku studijních programů/předmětů
- do hodnocení na institucionální úrovni
- podpora studentských reprezentací
- účast studentů v komisích/radách apod.

Děkuji za pozornost!